

Historien om Ny-London og marmoreventyret på Blomstrandhalvøya i Kongsfjorden er knyttet til det engelske selskapet The Northern Exploration Company Ltd og eventyreren Ernest Mansfield på begynnelsen av 1900-tallet. Marmorforekomsten ble oppdaget sommeren 1906 og beskrevet som "ingenting mindre enn en øy av ren marmor". Anlegget er den ypperste representanten for "klondyke" på Svalbard. Ifølge samtidens Adolf Hoel var dette det største økonomiske foretagende som har vært satt i gang på Svalbard nest etter kulldrifta.

Marmorbruddet ble etablert i 1911. I løpet av noen få korte år ble det lagt inn en intens arbeidsinnsats for å få anlegget og drifta oppe å stå. Marmoren virket lovende og uttalelsene fra eksperter verden rundt om marmorens kvalitet og skjønnhet var rosende. Forventningene var store til et godt økonomisk utbytte. Maskiner, jernbane, vogner, kraner, vinsjer, tunge dampmaskiner, beboelseshus, vekstedbygninger og lager, smie, redskaper og utstyr til drift kom på plass. Men det ble ikke brutt nevneverdige kvanta marmor i de årene virksomheten var i gang, selv om det ble sørget for at opptil 70 personer kunne innkvarteres i marmorbyen samtidig. Det kan synes som om NEC var så opptatt med etableringen at drifta aldri kom skikkelig i gang. I krigsårene fram til 1918 var det ingen aktivitet i marmorbruddet, og i 1920 tok eventyret slutt.

I dag står restene av anlegget man en gang trodde skulle bli verdens fineste marmorbrudd igjen. Som følge av frostsprengning smuldret marmorblokkene opp etter at de var blitt tatt ut og hadde stått en stund. Marmoren var ubrukelig og anlegget ble forlatt.

Ny-London ble betegnet som en spøkelsesby allerede i 1933. Da var mye av utstyret og bygningsmaterialene tatt i bruk andre steder etter arktisk tradisjon, der det som var brukbart ble ressurser for ny bruk. Tilbake står 2 bolighus, 6 tufter, traseer etter skinneganger, smie, verkstedbygning og maskinhall med dampkjeler og lokomobil, kraner og vinsjer: Minner fra en optimistisk tid. Så sent som i 1950-åra ble de fleste beboelseshusene flyttet til Ny-Ålesund. I dag er likevel dette den industrielle lokaliteten som har mest bevart av teknisk utstyr fra før første verdenskrig.

Om grunnleggeren av Ny-London, Ernest Mansfield, har mangt vært sagt opp gjennom årene. Meningene om ham har vært delte, alt etter som hvem som uttalte seg. Men at han var populær blant sine arbeidere og overvintrende vakt- og fangstfolk, viser de positive uttalelsene om hans vilje til å

hjelp til der det trengtes, hans rause hånd og evne til å få medhjelpere og arbeidere til å føle seg vel. Fangstmann Henry Rudi sier i sin dom over Mansfield: "Den tida vi hadde vært sammen med Mansfield, hadde vi studert ham nøye. Var han en eventyrer? En svindler? Nei!

Hadde han det vært, skulle vi nok greidd å avsløre ham. Han var en gentleman og en vidunderlig mann å komme borti for fattige fangstfolk". Mansfield, en drømmer med store og spennende mål, et inderlig ønske om det helt store funnet og med rikelig innbildnings-evne. Drømmen ble knust, marmoren smuldret opp, men minnene om og sporene etter Ernest Mansfield lever videre i Ny-London.

De to hyttene som kan bebos, benyttes og vedlikeholdes av Velferden i Ny-Ålesund.

Kulturminnene og -miljøet Ny-London

Svalbard var for de fleste et midlertidig oppholdssted der man kun reiste de bygninger og anlegg som var nødvendige for å høste av naturressursene. Restene etter virksomhetene vitner ofte om dyrekjøpte erfaringer, med store etableringskostnader, og virksomheter som var meget følsomme for markedssvingninger på de internasjonale markedene i Europa. Transporten til og fra Svalbard var lang og krevende, sesongene korte og hektiske. Verdien av bygg, anlegg og utstyr var gjerne mindre enn omkostningene med demontering og frakt tilbake til fastlandet. Anlegg og mye utstyr ble derfor forlatt på stedet, av og til uten å ha vært i bruk. Ny-London er et viktig kulturminne og -miljø fra den tidligste tiden med industriell virksomheten på Svalbard, og viser hvordan drømmen om rask fortjeneste ofte endte med nedleggelse etter få år med prøvedrift; en overoptimistisk etableringsvirksomhet på et meget tynt grunnlag.

Marmordriften i Ny-London, med alle sine bygninger, anleggsrester og løse gjenstander, har etterlatt store og dominerende spor i landskapet.

Etterlatenskapene og anleggsrestene vil kanskje andre steder anses som skrap og kan for mange virke som uverdige og skjemmende forsøpling i forhold til den ellers storslåtte og uberørte omkringliggende villmarksnaturen.

Men Ny-London er også et håndfast, originalt og synlig spor etter tidligere menneskers liv og virke til hverdags og til fest.

Som det fysiske rammeverket rundt levde liv, er etterlatenskapene gode historiefortellere og monumenter over tidligere menneskelig virksomhet. Men de er også vitnesbyrd om forfall og alle tings forgjengelighet.

bakken kan også være lett å stikke i lomma som et lite souvenir fra turen.

kan ødelegges ved for stor ferdsel, tråkk og andre aktiviteter. De løse gjenstandene som ligger rundt omkring på

Kulturminnelovgivningen for Svalbard slår fast at alle spor etter mennesker fra 1945 eller tidligere er automatisk fredete kulturminner. Dette gjelder alle typer bygg og husrester, anlegg og fangstinnretninger i forskjellige stadier av forfall. Spor etter menneskegraver, kors, bein og beinrester i og over bakkenivå samt skjelettdeler fra mennesker som ligger utenfor sine opprinnelige graver er også automatisk fredet. Skjelettrestene og fangstredskaper på slakteplasser for hvalross og hvithval og i forbindelse med selvsjudd for isbjørn er fredet uavhengig av alder. Det store tilfanget av løse gjenstander som ligger spredt rundt omkring i Ny-London er fredet og skal ikke fjernes eller plukkes opp.

I den arktiske villmarka på Svalbard skaper permafrost, klima og jordsmonn gode bevaringsforhold og viser hvordan landskapet

og kulturminnene uløselig er knyttet sammen. Og selv om noen av restene er store og ruvende er Ny-London et sårbart kulturminne som lett får slitaskader og

Vi ønsker at Ny-London skal få ligge mest mulig uforstyrret, som en del av landskapet, slik at flest mulig, både i dag og i framtida, skal kunne oppleve denne unike plassen. Men dette setter høye krav til deg som besøker. Så trå varsomt og gå forsiktig! Vis respekt for kulturminnene og miljøet Ny-London slik at andre etter deg også kan få oppleve dette rike møtet med fortida.

Ødeleggelse, fjerning eller skjerming av faste eller løse kulturminner er straffbart. Fredningen omfatter en sikringssone på 100 meter rundt kulturminnet i alle retninger. Her er det ikke tillatt å slå leir eller brenne bål, eller på annen måte etterlate spor etter besøket. Overtredelse av forskriften straffes med bøter og/eller fengsel.

Vi ønsker oss den miljøbevisste besøkende, mennesket som trår varsomt i sine omgivelser og behandler disse og kulturminnene med respekt, uansett deres besaffenheter eller estetiske utforming. En slik besøkende deler det omkringliggende landskapet med tidligere generasjoner og har forståelse for at sporene etter tidligere menneskelig aktivitet, kulturminnene, er de håndgripelige fysiske rammeverk rundt levde liv.

«Ny-London»

Myten om Mansfield og marmorforekomsten på Blomstrandhalvøya

SYSSELMANNEN PÅ SVALBARD

MILJØVERNADDELINGEN
N-9171 LONGYEARBYEN